

Nye samiske utgivelser – nyhetsbrev november 2020

Skjønnlitteratur for barn

Camilla Kuhn: Lunda rijremeskuvlesne/Lunda riidenskuvllas

Sørsamisk og nordsamisk oversettelse av Kuhns Lunda på rideskole (2016). Lunda er en liten hest som har sin første dag på rideskolen. Men det er mye som går galt for Lunda. Hun havner i buskene, sperrer trafikken og galopperer når hun skal trave. Det er visst ikke grenser for hvor mange måter det går an å dumme seg ut på når man er nybegynner på rideskole. Teksten er i versaler og det er kun én setning på hvert språk på hver side. ISBN:978-82-93402-45-0. Gielem nastedh, 2020. 34 s. Innb.

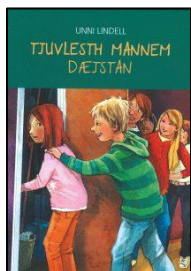
Lemet-Jon Jovvna: Erin

Erin er en fjorårskalv. I boka forteller hun om årets hendelser og om dyr, fugler og insekter som hun har møtt siden hun var en nyfødt kalv. Erin kommuniserer med alle dyrene som hun møter og forteller også hvorfor hennes folk kaller henne Erin. Nordsamisk tekst. Illustrert av Malle Remmel. ISBN: 978-82-8263-393-2. ČálliidLágádus, 2020. 40 s. Innb.

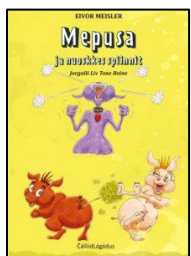
Rita Sørly: Ábiid plástihkat/Plasten i havet

Forskerne Aihe og Whina reiser sjøveien fra Otago på New Zealand til Gamvik i Norge. De skal delta på en konferanse der og undersøke en gåsenebbhval som har strandet i fjæra. Hvalen bor på dypet i tropiske vann. Hva har ført hvalen helt til Gamvik på Finnmarkskysten? På turen opp til Norge reiser de med båt og skal forske på plast i sjøen hele veien opp til Norskehavet og Gamvik. Nordsamisk og norsk tekst. Boka er illustrert av Malgorzata Piotrowska. ISBN: 978-82-92473-37-5. Gollegiella, 2020. 55 s. Innb.

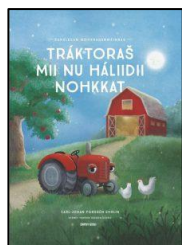
Unni Lindell: Tjuvlesh mannem dæjstan

Sørsamisk oversettelse av Lindells Kyss meg på tirsdag (2007). På tirsdag har Bo lovet at han skal kysse tre jenter i bøttekottet. Bo er helt ny i klassen, har brunt hår og tøffe klær. Jentene trekker lodd om hvem som skal få kysse ham, og det er Elise, Mari og Ella som er de utvalgte. Ella både gruer og gleder seg, for hun er forelsket i Bo. Det er både spennende og skummelt, alt på en gang. Boka har mange fargerike illustrasjoner, små og store bokstaver, korte setninger og enkel tekst. Lettlest roman for småskole-/mellomtrinnet. ISBN: 978-82-93402-45-9. Gielem nastedh, 2020. 57 s. Innb.

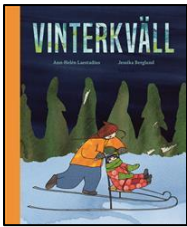
Eivor Meisler: Mepusa ja nuoskkes spiinnit

Nordsamisk oversettelse av Mepusa og de skitne svina (2020). Terroristkatten Adolf tapte kampen mot musene i Kamikazepatruljen og sitter nå pelsløs og nedbrutt i karantene. De skitne svina herjer vilt og uhemmet med bråkete og stinkende fjertefester, til stor fortvilelse for de sofistikerte og renslige yogasauene som deler fjøs med dem. Men så en dag blir den lille grisungen Purki tvangsbadet og sendt på bondens marked for å vinne premie. En stor skam for en gris, med mindre han klarer å skitne seg til og beholde sin svinete ære. ISBN: 978-82-8263-398-7. ČálliidLágádus, 2020. 86 s. Innb.

Carl-Johan Forssén Ehrlin: Tráktoráš mii nu háliidii nohkkat

Traktor Alex tar med barnet på en avslappende og koselig kjøretur på landet hvor de møter vennene Den gjespende gulrot, Lettsovende Leon og de sovende eplene. Eventyret har et søvndyssende formål der både språk og utforming oppmuntrer til avslapning, stillhet og god søvn. For aldersgruppen 3-6 år. Tredje bok i Ehrlins serie med søvndyssende eventyrbøker. ISBN: 978-82-329-0226-2. Davvi girji, 2020. 32 s. Innb.

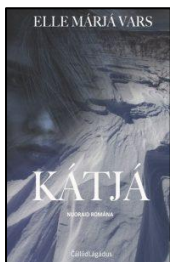
Ann-Helén Laestadius: Vinterkväll

Sara og mamma har vært på besøk hos mormor. Nå er de på tur hjem. Det er kollmørkt, veldig kaldt og litt skummelt. Fra munnen kommer det røyk og skoene knirker i snøen. Når de har sparket en stund gjennom skogen stopper plutselig mamma. Se! sier hun. Oppe på himmelen, høgt oppe i rommet, har det plutselig dukket opp alle mulige lysende farger! Et natureventyr fra Nord-Sverige for aldergruppe 3-6 år. Illustrert av Jessica Berglund. Svensk tekst. ISBN: 978-91-7813-168-6. Lilla Piratförlaget, 2020. 32 s. Innb.

Astrid Lindgren: Mun maid áiggun skuvlii

Nordsamisk oversettelse av Astrid Lindgrens Jag vill också gå i skolan. Femårige Lena vil også gjerne til skolen. Hun prøver å late som om hun har en lærer. Men det hadde vært enda lettere å late som hvis hun bare visste akkurat hvordan det er på skolen. Og tenk, en morgen sier storebror Petter til henne: Skynd deg og kle på deg, så skal du få bli med og se hvordan det er på skolen! Illustrasjoner av Ilon Wikland. ISBN: 978-82-7601-262-0. Idut, 2020. 32 s. Innb.

Elle Márjá Vars: Kátjá

Nyutgivelse av den moderne nordsamiske klassikeren Kátjá (1986). Romanen følger en samisk jente gjennom oppvekst i en bondefamilie i indre Finnmark, gjennom år som internatskolebarn og over i voksenlivet i det norske storsamfunnet. Brytningen mellom det tradisjonelle samiske samfunnet og det moderne samfunnet skildres. Den er også en kjærlighetsroman som skildrer indre splid og strid i det samiske samfunnet. ISBN: 978-82-8263-351-2. ČálliidLágádus, 2020. 232 s. Innb.

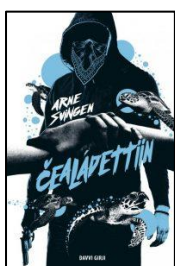
Sunna Kittu: Jiehtanasa iđit

Kunstneren og illustratøren Sunna Kittu fra Inari i Finland har gitt ut en spennende tegneserie basert på Anders Fjellners epos, samenes nasjonalepos, «Solsønnens frieri i jettenes land». Kittu har laget en ny fortelling som er en fortsettelse av det gamle eposet. Hovedpersonen i tegneserien er den samiske gutten Issát. På denne siden av den nordligste stjernen finner han en gammel verden. I disse øde områdene styrer de siste jettene. Jettene har utnevnt Beaivvi Bártni – Solens sønn - som deres arving. Nå tilskriver de del av sin tapte arv til Issát og han setter ut på etter denne. ISBN: 9788282633956. ČálliidLágádus, 2020. 202s. Innb.

Kathrine Nedrejord: Lappjævel!

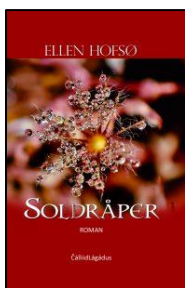
En fortelling fra 1950-tallet om en samisk gutt på internat og fornorskning. Samuel begynner på internatskole og havner nederst på rangstigen fordi han er samisk. Han savner foreldrene, samtidig som han prøver å glemme dem, prøver å være mindre samisk. Snart hører han ikke hjemme noe sted lenger. Han plages av medelevene og like mye av lærerne. Helt til han en dag får nok – og rømmer. Men hvor skal han dra? Hva er hjemme – hvor hører han til? Lenge ble barn i Finnmark tvunget til å flytte på internat som et ledd i fornorskingspolitikken. For aldersgruppen 9-13 år. ISBN: 978-82-03-26802. Aschehoug, 2020. 198 s. Innb.

Arne Svingen: Čealádettiin

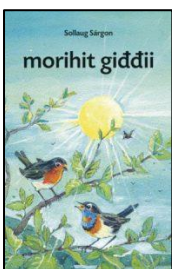
Nordsamisk oversettelse av Arne Svingens ungdomsroman Midt i svevet (2018). Didrik våkner av at han hører noen som krangler i stua. Han står opp. Gulvet er kaldt, og pysjbuksa for kort. Havskillpadder er den første tanken som streifer ham. Folk flest tror at havskillpadder også kan trekke hode inn i skallet når de blir redde, men det kan de ikke. Havskillpaddene må, i motsetning til andre skilpadder, møte alle farer med hodet ute og øynene åpne. Stemmene nede har fått en helt ny klang. Det er smertefulle skrik. På vei ned, henter han farens revolver, og beveger seg forsiktig ned trappa. ISBN: 978-82-329-0168-5. Davvi girji, 2020. 176 s. Innb.

Skjønnlitteratur for voksne

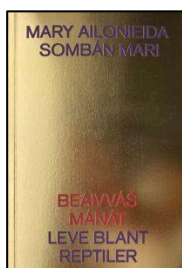
Ellen Hofsø: Soldråper

En frittstående fortsettelse av romanen Elvesang (2017). Bøkene forteller historien om to ukuelige kvinneskjebner i hvert sitt land på Nordkalotten på midten av 1800-tallet. Mora Ulrika i Pajala som måtte sende fra seg sin datter og sønn til norskekysten med reindriftssamer for at de ikke skulle omkomme av sult i Tornedalen, og dattera Kaarina som nå holder på å bli voksen i Lavangen i Nord-Norge. Året er 1872. Kaarinas status som kventaus er nederst på rangstigen. Hun kjemper for egenverd og frihet, og følger sine instinkter i ei flerkulturell bygd som har sine bestemte oppfatninger av minoriteter og kvinner. ISBN: 978-82-8263-396-3. ČálliidLágádus, 2020. 376 s. Innb

Sollaug Sárgon: Morihit giđđii

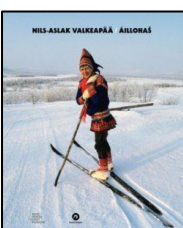
Gjennom diktene formidler Sárgon hvordan vi mennesker karakteriserer hverandre, hvordan vi med hovmod trækker på andre. Vi fornemmer forfatterens nærhet til naturen, hennes lengsel til barndommens sommerboplass. Hun skildrer kysten, sidaens sommerområde. Gjennom ordene aner vi en ubalanse mellom den store og den lille, mellom den overlegne og den som blir oversett. Pengemakten bringer gruver og vindmøller inn i vår natur, en natur som i deres øyne er unyttig og død. ISBN: 978-82-7601-263-7. Idut, 2020. 38 s. Innb.

Mary Ailonieida Sombán Mari: Beaivváš mánát/Leve med reptiler

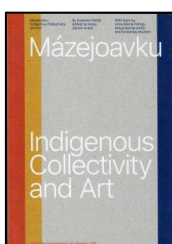
En dobbelt-bok – Beaivváš mánát som inneholder dikt på nordsamisk og Leve med reptiler som inneholder dikt på norsk. Tema for diktene i begge bøkene er fornorskningen. Da Trondenes seminar, forgjengeren til Lærerhøgskolen i Tromsø, ble opprettet i 1826, var det med ett tydelig hovedmål: å utdanne lærere som kunne gi skolegang på norsk, tuftet på norsk språk og norske verdier til samiske barn. Hun har selv laget maleriene som illustrerer boka. Diktene, en joik og bildene en del av kunstprosjektet «Nordnorsk Lærdom», et Koro-prosjekt (Kunst i det offentlige rom) som utsmykker det nye bygget for lærerutdanning og pedagogikk (ILP) ved UiT – Norges Arktiske Universitet. Boka er tilgjengelig som PDF. ISBN: 978-82-6920940-2. Mondo, 2020. 79 s.

Faglitteratur

Nils-Aslak Valkeapää / Áillohaš

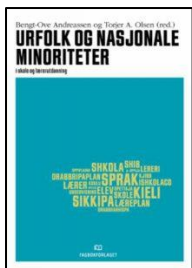
Henie Onstad Kunstsenter og Nordnorsk Kunstmuseum har laget den største retrospektive utstillingen om den samiske kunstneren Nils-Aslak Valkeapää / Áillohaš (1943-2001) til nå. Áillohaš var sentral i å etablere samiske forlag, forbund og festivaler, og kjempet for urfolksrettigheter i internasjonale fora. I tillegg etterlot han seg et betydelig kunstnerskap innenfor joik, billedkunst, poesi, fotografi, lydkunst, bokdesign, skulptur og artist books. Boken som følger utstillingen viser frem bredden i Valkeapääs omfattende livsverk, og inneholder 11 tekster av blant andre Sigbjørn Skåden, Harald Gaski, Marjut Aikio, Lars Mørch Finborud, og Geir Tore Holm. Tekst på nordsamisk og engelsk. ISBN: 978-82-8294-036-8. Henie Onstad Kunstsenter/Nordnorsk kunstmuseum, 2020. 340 s. Heftet.

Susanne Hætta: Mázejoavku – Indigenous Collectivity and Art

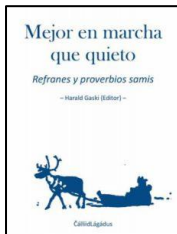
Boken handler om det samiske kunstnerkollektivet Mázejoavku/Masigruppen (1978–1983) og deres betydning historisk i relasjon til andre samiske kunstnere, samt urfolkskollektiver og utøvende kunstnere globalt. Mázejoavku var første generasjon samiske kunstnere som med stolthet åpent stod frem med sin bakgrunn, hevdet sin rett til å være samer, og re-definerte og høynet statusen for samisk kunst. Boken er tuftet på personlige intervjuer og omfattende forskning av forfatteren Susanne Hætta. Engelsk tekst. ISBN: 978-82-90625-97-4. DAT, 2020.

232 s. Innb.

Urfolk og nasjonale minoriteter – i skole og lærerutdanning

Innføringen av fagfornyelsen har ført til økt bevissthet om urfolk og nasjonale minoriteter i Norge. Denne boka gir en introduksjon til vårt lands urfolk og nasjonale minoriteter og hva som er den norske stats folkerettslige forpliktelser overfor disse folkegruppene. Boka presenterer urfolk – samene – og de nasjonale minoritetene jøder, kvener/norskfinner, rom, romanifolk/tatere og skogfinner. Boka gir en oppdatert oversikt over disse folkenes historie, samfunnsliv, kultur og språk, og tilbyr refleksjoner over hvordan de er integrert i skolens læreplaner og undervisning. ISBN: 9788245034738. Fagbokforlaget, 2020. 167 s. Heftet.

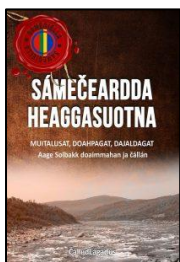
Mejor en marcha que quieto : refranes y proverbios samis

Samiske ordtak, i spansk oversettelse med forklaringer. Boka bygger på den samiske originalen, Jodi lea buoret go oru fra 2003. Den samiske tittelen, betyr at det er bedre å være på reise enn å holde seg i ro. Noen av ordtakene har mytologisk bakgrunn, en del av dem forteller oss om samenes syn på nordmenn bygd på det en opplevde under koloniseringstida, men de aller fleste representerer kort og godt samenes syn på verden og tilværelsen. ISBN: 978-82-8263-407-6. ČálliidLágádus, 2020. 177 s. Innb. Heftet.

Jon Henrik Fjällgren: Månbarn – min berättelse

Den folkekjære samiske artisten og reingjeteren Jon Henrik Fjällgren forteller sin egen historie fra han ble adoptert som liten gutt fra en fjellby i Colombia til en sørsamisk reindriftsfamilie i Härjedalen i Sverige. Kan man flytte et menneskes sjel fra en fjelltopp til en annen? Fra en urfolksgruppe til en annen? Det er spørsmål han stiller seg selv i boka. Selvbiografien inneholder også fortellinger Fjällgren ikke har fortalt før. Den skildrer et liv fylt av mobbing, juling, rusmisbruk, gjengliv og selvmordstanker. Svensk tekst. ISBN: 9789198594805, The Book Affair, 2020. 156 s, Innb.

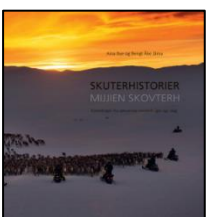
Aage Solbakk: Sámečeardda heaggasuotna – mitalusat, doahpagat, dajaldagat

Forfatteren har valgt å bruke lærer og samisk språkforkjemper Anders Larsens påminnelse som tittel for boka. 01.07.1905 skrev han i avisa Sagai Muittalægje: «Vi vet at språket er et folks livsnerve. Når det tar slutt og språket glemmes, så er det også slutten for dette folket. Det strykes den ut fra folkeslagenes manntall.» Slik kan det gå med samiske språk og tradisjoner, hvis ikke noe gjøres for å holde i hevd dem. Denne boka er tenkt å brukes til å motivere for mer bruk av samisk. Nordsamisk tekst. ČálliidLágádus, 2020. 202 s. Innb.

Synnøve Persen: Biegga savkala/Vinden hvisker

Jubileumbok laget til utstillingen med samme navn. Kunstneren og poeten Synnøve Persen fylte 70 år i 2020. I den anledning ønsket RDM – Porsanger museum å lage denne retrospektive utstillingen Persens kunstverk lånt av Samisk Kunstmagasin og fra kunstnerens samling. Jubileumboka inneholder i tillegg til bilder av kunstverkene i utstillingen, et forord av museumsdirektør Anne May Olli, en hilsen fra ordfører i Porsanger – Aina Borch, en artikkel av kurator Kjellaug Isaksen og en artikkel skrevet av professor Svein Aamold fra UiT Det arktiske universitet. Tekstene er på nordsamisk, norsk og engelsk. ISBN: 978-82-997941-5-2. RiddoDuottarMuseat, 2020. 69 s. Innb.

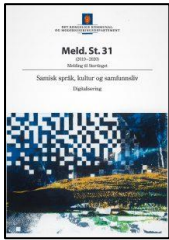
Aina Bye og Bengt Åke Jåma: Skuterhistorier/Mijjien skovterh – fortellinger fra sørsamisk reindrift i går og i dag

Bok nummer to i en planlagt trilogi. Landet går i arv – Mijjeh Låartesne, var første bok. Bøkene er laget av naturfotograf og forteller Aina Bye i samarbeid med sin mann Bengt Åke Jåma. De har reist rundt, møtt mennesker og samlet historier fra reineiere, skuterforhandlere, skutermuseer og mennesker med lidenskap for maskiner. ISBN: 978-82-303-4802-4. Aina Bye og Bengt Åke Jåma, 2020. 285 s. Innb.

Aage Solbakk: Šelges deatnu – hearvásvuohta davvin – johtolagat áiggiid čađa/Den funklende floden – herligheten i nord – transportåre gjennom tidene

En bok til feiringen av den nye brua ved Tana bru. Tana kommunes ordfører skriver i sin hilsen i boka «En bru for mennesker og muligheter». Boka formidler historien om Tanaelva som transportåre gjennom tidene gjennom tekst og gamle fotografier fra ulike fotoarkiver. Boka er på nordsamisk og norsk. ISBN: 978-82-8263-399-4. ČálliidLágáduš, 2020. 110 s. Heftet.

Meld. St. 31 (2019–2020) Samisk språk, kultur og samfunnsliv — Digitalisering

Meldingen omtaler utviklingstrekk og utfordringer for samisk språk, kultur og samfunnsliv, og tjenestetilbudet til samiske innbyggere. Årets tema er digitalisering. Sametingets årsmelding er særskilt vedlegg. Med denne meldingen vil regjeringen peke på de mulighetene som ligger i digitalisering for samiske språkbrukere. Regjeringen vil også trekke fram de gode tiltakene som allerede er satt i gang for samiske språkbrukere. I tillegg vil meldingen belyse de utfordringene stat og kommune står overfor når de skal tilby digitale tjenester til samiske innbyggere, og de problemene samiske innbyggere støter på i en digital hverdag. Det kongelige kommunal og moderniseringsdepartement, 2020. 36 s. Heftet. Finnes både på norsk og nordsamisk og tilgjengelig som PDF og i trykt utgave.

Sami logut muitalit 13 – Čielggaduvvon sámi statistihkka 2020/Samisk tall forteller 13 – kommentert samisk statistikk 2020

Den 13 utgaven av Sami logut muitalit/Samiske tall forteller. I denne utgaven skriver Snefrid Møllersen og Iulie Aslaksen om bruk av samisk statistikk i et overordnet perspektiv. Lene Antonsen og Trond Trosterud skriver om bruk av digitale ressurser for samisk språk. Trosterud skriver i tillegg om samiskspråklig litteratur utgitt i Norge. Kevin Johansen ser på situasjonen for samisk språk i barnehagen og Anders Sønstebø skriver det årlige kapitlet om samiske tall. Tilgjengelig digitalt både i norsk og nordsamisk utgave.

For mer informasjon om utgivelsene se: <http://samiskbibliotektjeneste.tromsfylke.no/>

Dearvuodaguin - Vennlig hilsen

Edel Olsen
Rådgiver Troms og Finnmark fylkesbibliotek - Samisk bibliotektjeneste
Kulturetaten

Troms og Finnmark fylkeskommune fylkeskommune